

З ПОЛІТБЮРА УКРАЇНСЬКОЇ ПАРТІЇ СОЦІЯЛІСТІВ-РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ ТА УКРАЇНСЬКОЇ РАДИКАЛЬНОЇ ПАРТІЇ ЗА КОРДОНОМ

№ 2 — Прага

Неперіодичний інформаційний листок

7 грудня 1924 р.

НА ТЕМИ ДНЯ.

„Українізують!“ В липні 1923 р. ухвалено славетну „Конституцію“ С. С. С. Р., якою, мовляв, раз на все встановлено відношення між „Союзом“ радянських республік і окремими республіками. Критикувати сьогодні цю дивовижну Конституцію — пізно, а зрештою і не варто, бо, як видно з останніх подій — її знову збираються змінити.

По Конституції з 1923 р. окрім „Союзнаї“ влади існує ще „Рада Національностей“, в якій на бік 60 Росії повинно засідати 5 представників України. Ця штука рекламована, як доказ рівноправності Національностей, Рада мала по думці Конституції засідати окремо від Виконавчого Комітету Союзу і Контролювати його роботу. Без її згоди ні один закон не міг би увійти в життя. Аж в початку листопада відбулося перше засідання Союзного Виконкому і славетної Р. Н. (щось довго ждали на відходний момент) і, о диво! — оба органи в супереч Конституції радять разом. Тим самим не може бути мови про якийсь Контроль Ради над Виконкомом!

На тій-же нараді виспала щедря московська рука цілий ряд нових законопроектів, якими виповняться ті прогалини, котрі минулого року, при ухваленню „Конституції“, залишено, а саме параграфи про Громадянство окремих республік, про їх внутрішній правовий лад, про право „республік“ на свої власні бюджети і т. д. На всі ті, в минулому році (співомов) невиправдані претензії, тепер Москва дає відповідь — як можна було надіятися — в дусі „Єдиної Неділиної“. Нікого українського громадянства, нікого окремих українських, грузинських і т. д. бюджетів, нікого окремого українського законодавства, судівництва і т. д.

Те що московська гидра не договорилася до кінця в р. 1923, те докінчила в листопаді 1924. В р. 1923 виникли все одразу, що було на серці — ще не відважились. Правду сказавши, вони і свою славетну „С.С.С.Р.“ випускали на світ з певного роду острахом: а ну, мовляв, чи не перетягнули струн? Вони мабуть сподівались грімкого протесту на Україні, Білорусі, Грузії і скаріть по „самостійних“ Країнах. Та Москва одітхнула, побачивши, що нікого заворушення не сталося. Чека, розстріли, тюрем, темнота, голод, до тої міри „осамостійнили“ всі „республіки“, що ніякої охоти до „протестів“ вже не з'явилася. Все мовчить, бо „благоденствує“.

Перечекавши так рік, Москва рішила, що можна йти далі. І от появилася останній проєкт. Ми не знаємо, до якої міри в українців і інших націй знищено вже все, що босве і все, що зміг шанувати спою людську гідність; можливо, що і цей валуїський указ пройде без протесту. Та, коли воно так, тоді аж тепер московське нахабство розперемеється.

Клопоти в українізації. Нік не йде з цією українізацією. Ріжні перешкоди. Оце опеть нова: як доносити з Києва, на перешкоді „негайній“ і „удлярній“ українізації звільнення стоть — брак грошей! Навіть в бувшій габсбурській монархії не мали стільки клопоту. Всім офіцерам Німцям, Мадярам, що служили в військових частинах, складених із славянських воєків, було наказано нажитися відповідної мови — і вони цей наказ виконували (Яка була з цього користь Українцям, Чехам, Сербам, Полікам?)

Новий земельний кодекс в Білоруській Соц. Радянській Республіці. Остання сесія Ціка Білорусі затвердила доклад народного комісара земельних справ про новий земельний кодекс Білорусі. Від часу розширення меж Білорусі мали силу два земельні кодекси: на території старої Білорусі — у Мінщині — білоруський кодекс, а у Вітібішині, Гомельщині та Смоленщині — кодекс С. С. Ф. С. Р. (російський). Грунтовна різниця поміж обома кодексами в тім, що білоруський кодекс пристосовано до подвірної-участкової форми користування землею, російський — до „общинної“; в Білорусі-ж „общини“ нема. В Білорусі на практиці не відбуваються переділи. Селянин Білорусі, що анік користуватись сталим участком землі, хочє мати певність, що користування ним не буде що-раз змінитись, що він може своєю землею спокійно випрацюувати та грошї. Новий земельний кодекс Білорусі якраз і принадує до кожного селянина той кусок землі, на якій він працював до сих пір. До цієї теж додано таку поправку: непрацюючі господарства, в котрих обог землі перевищав трудову норму, обрізаються. Та не вся територія землі заселена білоруським народом увійшла у склад Б. С. Р. Р.: 74000 кв. верств білоруської землі з 3 мільйонами населення все ще застаються у межах Московщини і не підлядуть впливу нового земельного білоруського кодексу.

Гешефт — добра річ. Краківська кореспонденція повідомляє, що закінчилися переговори польсько-совітські про торг нафтою. Буде створений Картель (велике підприємство) польських і совітських нафтарів для продукції і довозу до Польщі Кавказької нафти. Так нафта еднєє з собою „буржуазну“ Польщу і ніби — не буржуазну Москву. — Чічерин в своїй промові на засіданню „Все-Союзного“ Виконкому заявив, що переговори торговельні з Польщею є на добрій дорозі.

Диверсійні ватаги в Сх. Галичині. Диверсійні ватаги, які досі оперували на Волині в Поліссю, появилася також і в околицях Бродів, Збаража й Снитина. Найбільш успішно оперують вони на Покутті, куди вислано проти них сильні відділи війська та жандармерії, котри одначе досі не вдалося зліквідувати цей рух. Населення ставиться досить прихильно до роботи цих ватаг, котрі палять панські фільварки та роблять напади на жандармські ставні, що викликало велике стрівоження серед польського панства на „хресах“. Цікаво, що про ці ватаги на терені Сх. Галичини нічого не згадує польська преса.

ЗАКАРПАТСЬКА УКРАЇНА.

Конгрес соц.-демократичної партії. Соц.-дем. партія Закарп. України це одинока партія, що має народній напрямок своєї політики, має заступника в парламенті — і через це в українського ставовища заслугу на увагу. Саме тепер в днях 8 й 9 листопада відбувся красний конгрес цієї партії, на який по звіту мандатової комісії явилось 176 делегатів від існуючих 144 партійних організацій (з 6240 членами) і 96 гостей. Між учасників роздало друкований на трьох мовах (українська, чеська, мадярська) звіт центрального секретаріату. Головою з'їзду вибрано п. Остапчука. На з'їзд прислано привіти від ІІ-го інтернаціоналу, від ППС, (П), нім. соц.-демократів в ЧСР, приїхали представники чеської соц.-дем. партії, мадярської соц.-дем. в ЧСР і представник соц.-дем. в Мадярщині. З'їзд прийняв телеграфічно Карла Кавтського і преа. Масарика. По с. Нечас здав по-українськи парламентарний звіт, прийнятий всіми виборцями без різниці національності гучними оплесками. По рефераті Остапчука про політичну ситуацію винизалася дуже довга політична дискусія, в часі якій надали на адресу влади заклада, що завведено тут поліційну систему, що переслідуються якраз соц.-демократів, хочє вони належать до права ельства ніної партії. По рефераті Ключурака про земельну реформу й індустрілізацію знов почалася гостра дебата на тему, що земельну реформу противається до безкоштовності й як одитись населення з терпінням. Представник радикального крила партії д-р Баджан зливав просто, що на месні населення само буде

примусене перевести земельну реформу. По виборі екаекутивн й промовах делегатів із місць прийето резолюції: 1. політичні: жадання випрацювати конституцію для Закарп. України; 2. господарські: скорого переведення земельної реформи, протест проти колонізації, проти вільної продажі землі, виключення партійних мажоритарій із зем. реформи і т. д., переведення індустріалізації, робітничі лічильні, будови завізничі, поборювання доріжжі; 3. в культурно-освітніх справах: домагання будови шкіл у всіх селах, забезпечення учительства, материні мови в школах і урядах, шкільної реформи в соціалістичній дусі, рознавання книжок в арозумілій народній мові, підмога „Просвіті“, спонсандрів селянських і робітничих дітей. Між учасниками чимало селян. Вони, як і робітники, лосім не реагують там, де промовці займаються академічними викладами, за те дуже живо цікавляться справами життєвими і живо реагують на кожне слово, що дотикає їх долі, заробітку, праці тощо.

З АМЕРИКИ.

„Оборона України“ в Америці розпочала живу пропагандистку акцію. Відбувається ряд віч по місцях, на яких заснуються нові відділи О. У. Поки що в О. У. гуртуються переважно робітники; але треба, щоб О. У. звернула увагу теж і на поширення своєї організації між фермерами, щоб згуртувати біля себе тих людей, що стоять на широ народній, вільнодумній і демократичній становниці. Не хочеться пам'ярити, щоб таких людей не було між нашим селянством в Америці; хіба робота наших батьків пішла на марне? Як ачуваємо навіть чисто американські фермери організуються в спільну роботу з американськими робітничством. Чи тільки одне українське селянство в Америці має потопати в попівському ярмі та давати поле до спекуляції Назарукам, Цегельським і Понятницьким?

СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ РУХ.

З'їзд соціалістів-вільнодумців. 5-8 жовтня відбувся у Відні інтернаціон. з'їзд соціалістів-вільнодумців. Подасмо тут витяги з резолюції цього з'їзду, мізочих першорядний інтерес: „Міжнародний конгрес пролетарських вільнодумців проголошує, що, стоячи на ґрунті класової свідомості й наукового соціалізму, почувас себе принципово солідарним з усіма соціалістичними партіями, поки йде мова про звільнення пролетаріату з економічного гніту. Висловлює одначе переконання, що остаточне

ПРО НАШЕ ОБ'ЄДНАННЯ.

Великою хуртовинною пронісся революційний рух по Україні. Торкнувся найдалших закутків од Сяну по Кубань, тут в кривій, там в менше ярій формі. Селянство й робітничтво всієї України, тут слабше, там сильніше, одчуло, що находити „пора велика“ яка буває раз на кількасот років. Одні думки і бажання про визволення національне разом з соціальним, не двалачно на всі загуміткові комбінації то галицької, то наддніпрянської, то кубанської псевдоінтелігенції, все-ж таки з непереможною силою сверовують революційні сили України в одне „сборницьке“ русло.

Галичанство, наддніпрянство, кубанське „самостійництво“ — ось назви трьох територіальних болеків, які роз'їдають душу української інтелігенції, як колось галицьку інтелігенцію роз'їдала грізна народовація з „старорусами“ за календар і пріносис. На щастя територіально-державницькі амбіції бунших міністрів всіх трьох українських урядів не находять нікого відголосу в українській низовій масі, в селянстві та робітничстві; навпаки, там їх найгостріше осудив сам народ; він оцінює амбіційні розрахунки „верхів“ двома словами: „пани гризуться“. Ще сбе-так легко проходить спроба спільного порозуміння на культурному ґрунті: коли йде мова про граматичку, музику, спів, спорт, то-що. Але заговорить про потребу єдиної всеукраїнської політичної організації — одразу почує голоси про потребу окремої політики і орієнтації для Західних, Східних і Найсхідніших Українців, ланше з „нищих політичних міркувань“.

Наше об'єднання звляється спробою об'єднати українську політичну акцію. Спроба така вже робилася декілька разів, але ланше без особливих успіхів. Ставчить згадати про спроби укр. соц. демократів, укр. соц. рсн. і радикалів в 1919 р. і т. д.

звільнення людства не може бути досягненім без духовного визволення з кайдаків (ідеології), що витворена дось-огоднішнім суспільним укладом... Пролетарські вільнодумці вважають також своїм завданням поруч з загальними й політичними задачами, яких сяккуються досягнути соціалістичні партії шляхом законодавчим і шляхом соціально-політичних заходів, працювати над внутрішнім визволенням народу, як є передумовою кожного сталого дійсного визволення народу. Сподіваються тому від політичних партій розуміння своєї діяльності, зложеної не тільки в інтересах соціалізму, але також в виконанню всіх культурних винос. Про відділення церкви від держави прийнята слід. резолюція:

1. Перед законом всі громадяни і громади, не залежною на віру, релігію й віросповідання, рівні. Досліджування переконань переслідує лише суспільно-статистичну мету;
2. Церков і релігійні громади відлагають зглядано провадження своєї чинности праму організації;
3. Офіційна участь державних і суспільних органів в церковних та релігійних акціях і святах є неможливим;
4. Увіщення релігійних ознак є дозволено лише на місцях, призначених для релігійних лише цілей;
5. Релігійні громадам не належить жадне представництво в суспільних інституціях і корпораціях;
6. Дипломатичного звязку з Ватиканом не утримувати.
7. Все суспільне освіта є безконфесійна. Релігійні навчання дітей може бути лише приватне;
8. Теологічні факультети касуються;
9. Визнається лише цивільний шлюб;
10. Провадження метрик належить з'їздини урядам;
11. Майно, призначене релігійним цілям, підлага оподаткованню після тихже правил як і кожне инше майно. Пряме або непряме підтримання якої-небудь релігійної громади з коштів суспільних є неможливим;
12. Конфесійний характер потреби мусить бути відкинутим;
13. Рівнож мусить бути відкинутим конфесійний характер присяги;
14. Всі церковні свята мають бути позбавлені суспільного характеру. Решту свят і днів спочинку встановлює закон.

Селянська партія в Румунії. Останніми днями відбувся в Букаресті з'їзд румунської селянської партії (Zemlers-Partii). Це класова партія селянства Румунії. В своїй праці вона деши-

Робимо собі надію, що цим разом спроба буде щасливіша. Потреба об'єднання україн. політиків для нас не підлягає сумнівої; зокрема політики соціалістично-народницької. Що так єсть — доказом засновання закардонного Політбюро соціалістів-народників. Росходиться лише про форму співпраці, про організаційний вигляд нашого об'єднання.

„Громадський Голос“ помістив голоси двох товаришів, які од-одгільно заявили думку, що У.П.С.-Р. і У.Р.П. повинні злитися в одну партію, яку слід назвати „партією соціалістів-народників“. — Закардонний Комітет У.П.С.-Р. і закардонна Група У.Р.П. обміркувавши всесторонньо це питання, дійшли до відмінного погляду, а саме: що формальна зміна назви У.П.С.-Р. в даній ситуації небажана і неможлива.

Міркування такі: коли би колись-я У.П.С.-Р. рішлася на свою ліквідацію, зриваючи тим самим звязок з своїми товаришами на Вел. Україні і на еміграції, то такий крок ніс би непорозуміння і навіть підозріння в ради товаришів, в першій мірі на Вел. Україні; вол. есерів тим самим поповналиби яничок протисоборницький, а з формального боку незаконний, бо зміняти назву партії може лише всеукраїнський з'їзд У.П.С.-Р.

Друге: идвалячися в одну партію з У.Р.П., У.П.С.-Р. мусілаб мати певність, що новостворена партія складатиметься з самих соціалістичних елементів. Особливо це важке, коли взяти на увагу, що частина інтелігенції, що керує (з браку більшої радки. партією, не є переконані соціалісти, і ще по-триває довгий час, ланка соціалістична течія в ряд. партії звернеться.

Третє: З огляду на ненормальний стан партії, яка немас змоги вібнути парт. з'їзду, іменем есерів спекулювали, а може ще й захочуть спекулювати, різні амбітники і авантюристи. Хто заручить, що на другий день після оголошення про роз-

навіть революційна, бо до цього штовхав її жалке земельне положення румунського селянства; одначе більшого впливу на суспільно-політичне життя Румунії вона немає. Ідеологічно її програмово вона близька до югословенських Радікалів та болгарської селянської партії. Відношення царяністів до теперішньої олігархічної влади в Румунії покищо вороже, але як завважує черновизький «Vorwaerts», орган нім.-соц. Румунії, воно може кожної миттєвості змінитися на дружнє, в залежності від такої чи другої розв'язки земельного питання. На положення закріпощеного румунським боярством українськ. селянства Буковини й Басарабії, ця партія не звертає майже ніякої уваги. Стягнущи царяністів до укр. селянства можна порівняти з відношенням ППС. в Польщі.

З'їзд соц.-дем. партії німецької Австрії. В дні 31 жовтня до 9 листопада відбувся партійний з'їзд австрійських соц.-демократів. Присутніх було 400 делегатів, які своїми звітами засвідчили, що партія з кожним днем поширює свої ряди, стаючи тим самим дійсним виразником волі австро-німецького робітництва. Вона працює майже без конкурентів, бо другої поважнішої соціалістичної партії в Австрії — немає; про комуністів не приходиться й балакати: тому, бо вони не мають ніякого успіху в своїй розкладовій праці. На майже 600.000 соц.-демократів — їх всього несповна 2.000. На з'їзді промовляли відомі провідники II Інтернаціоналу Фр. Адлер і Отто Бауер, який реферував програму праці партії на ближній час. Вона зв'язана з боротьбою за соціальне забезпечення робітництва, усунення клерикального впливу на шкільництво та придбання парламентної більшості, а вслід за цим — захоплення політичної влади.

З ЖИТТЯ ПОЛІТ-БЮРА У. П. С.-Р. та У. Р. П.

Координація праці. Координуючи політичну працю двох партій, Політ-Бюро ухвалило переведення студій та пропаганди сконцентрувати в своїх руках, в наслідок чого накреслено й вже розпочата праця студій та пропаганди в поодиноких групах з грудня місяця переходить до Політ-Бюра.

В студіях мусять брати участь всі члени і співчуваючі обох партій. Читання рефератів по постанові Політ-Бюра можуть бути як для членів партій, так і для широких кол.

Товариські сходина мусять об'єднувати всіх товаришів та тих, хто є прихильний до ідеології соціалістичного народництва і повинні носити характер відкритих сходин.

Визнання У.П.С.-Р. на Волині, не повинні мати жодного «двіч», який ес-ерів, що ввійшли в нову партію, називаючи їх партію, себе ж «правдивим» ес-ером і притягуючи до себе неосвідомлені елементи»

З повніших мотивів зміна назви У.П.С.-Р. в даній мент неможлива. Треба чекати, поки справа не вирішиться у все-українському розмірі. Відносно зміни назви У.Р.П. ми є тої думки, що не зашкодило б, коли б до назви «радикал», додати слово «соціаліст», аби таким способом раз на все одрізати всім, в кого неперекладає панські значення, стежку на право (в Мінкен, в Рим і т. д.).

Та чи буде змінена назва радик. партії, чи не буде, ми вважаємо, що необхідно виховувати людей до соборності та активного соціалізму. Нехай в спільній реальній роботі, а не в голій назві, виникне та єдність і соціалістичність, про яку говорять прихильники злиття обох партій. На жаль, хоч дехто наше і о потребу навіть злиття, єдності в політиці У.П.С.-Р. і У.Р.П. під Польщею не видно. На еміграції, якій заходиться, що вона «проти злиття» — спільна робота йде, працює Політ-Бюро; у Львові й досі навіть такого бюро немає.

Це ще один доказ правдивості наших слів, що ідейного грунту для співпраці в краю ще немає.

В спільній соборницькій роботі нехай швидше виявляється стремління до об'єднання; не треба захоплюватися чаром нових назв і шумних програм. Не в назвах і програмах все річ, а в роботі.

Наша ідеологія нам всім добре відома; вона в творах Шевченка, Драгоманова, Франка, Стефанька і інших других сучасників. Програма найближчого дня виробляється в біжучій дискусії, з'їздах і пресі. Остає ще питання про організаційні форми співпраці і над тим треба нам думатися.

Праці студій, а також реферати переглядатимуться редакційною комісією по ухвалі II та затвердженню Політ-Бюром будуть опубліковуватися в той чи інший спосіб.

Програм Політ-Бюра. Політ-Бюром приступлено до вивчення засадничих питань, на яких У.П.С.-Р. та У.Р.П. має провадити свою працю в напрямі злиття цих партій у майбутньому.

Регулярні Політ-Бюра. Вироблено і затверджено Політ-Бюром регулярні, в якому накреслено моменти взаємин партій та праці окремих органів Бюра.

Товариські сходина присвячені п'ятій річниці смерті товаришів. В п'яту річницю смерті товаришів, загинулих у визвольній боротьбі, відбулася 28 листопада товариський сходина, в якій взяли участь члени та співчуваючі У. П. С.-Р. та члени У. Р. П. Сходина відкрили тов. Животко згадками про працю та причини смерті т. т. К. Коржа, Дм. Одрини й М. Башана. В своїх згадках т. Животко характеризував кожного з них, як людину, громадського робітника й партійного товариша. Закінчуючи свої спомини докладчик згадав також інших товаришів, загинулих від ворожої руки й закликав в цей день вшанувати всіх не злим, тихим, товариським словом спогаду. Далі забрало слово т. т. Скюдан, Григорій, Пирханка, Станіславський, Ріпешкий та інші, які поділилися споминками про життя та працю т. т. Логвиненка, Лізченка, Дерешука, Семка, Опожа, і багато інших, загинулих під час революційної боротьби. Відзначаючи згадку про товаришів, присутні зійшли по між себе датки на політичну працю замість вінка на дорозі могли й ухвалити подбати, щоб було видано пам'ятку книжку, в якій було б зібрано життєпис та характеристика праці всіх загинулих товаришів.

З ЖИТТЯ ПРАЖСЬКОЇ ГРУПИ У. П. С.-Р.

Товариські сходина, присвячені 6-й річниці повстання проти Гетьмана Скоропадського. У п'ятницю 21 листопада заходом Пражської Групи У. П. С.-Р. при співучасті закордонної Групи У. Р. П. та «Вільна Громада» — було влаштовано товариські сходина, присвячені шостій річниці повстання проти гетьмана Скоропадського. Програм сходин склалися зі вступного слова і трьох докладів, які було прочитано т. т. Н. Григорійши, М. Курахов і Скюданом. Відкриваючи Сходина, Голова Пражської Групи У. П. С.-Р. т. Арк. Животко привітав

На нашу думку при сучасному положенні найкраща форма організаційного зв'язку така: Вся біжуча політична робота на зах. землях керується «Політбюром Укр. Соц. Народників (У.П.С.-Р. і У.Р.С.П.)». В компетенції окремих партій останеться своя дрібна, організаційна і пропагандна робота. Преса, більші віча, вибори, заступництво перед світом — те все робиться від імені Політбюро. Політбюро входить в соц. Інтернаціонал.

Як твориться Політбюро? — З'їзди обох партій обирають, як це й досі бувало, свої т. зв. Ширші Управи, з представників кожного повіта. Ширші Управи обох партій засідають спільно як «Ширше Політбюро» обох партій; воно обирає постійно урядуюче Бюро Об'єднання, яке веде біжучу працю і відповідає перед Ширшим Політбюром. Всі важливі справи вирішуються на Ширшій Бюрі. — Центральне Бюро складається на рівноправних відставках з обох груп; ухвали закладають більшістю голосів. Фоведя Бюро черпає з кас обох партій. Така схема організації буде доцільна і рухлива. Іще про одну болячку. Від якогось часу стає правилом, що всяка відмінна думка з еміграції, навіть дуже значимий голос критики у Львові приймається як «маторство» (старшування). Ми розуміємо нервовий стан людей під Польщею, але іменно тому й думаємо, що на еміграції можна спокійніше і вірніше оцінювати ситуацію, як під нічними батогами у Львові. Що-ж відноситься до «лопформованості», то еміграція дала докази, що знає стан в Краю доволі докладно. Сам факт особистих навігод, серед них живе громадянство наше під Польщею, не є доказом, що все воно так, єсть і повинно бути як думують люди у Львові. Навіть досвід взаємовідносин У.П.С.-Р. і У.Р.П. в останньому році показав, що емігранти не помилилися в оцінці положення в Краю. — Нехай наші товариші в Краю будуть певні, що окрім бажання допомогти справі ніяких других бажань Політбюро на еміграції немає.

К. Пущаць.

присутніх членів Укр. Рад. партії і Вільної Громади. В коротких словах т. Животко скарактеризував ті мотиви, що зібрали всіх присутніх в цей день до громади — зазначивши головні моменти, що спричинилися до повстання проти гетьмана Скоропадського, як вибраних ворожою, трудовим та національним стремлінням українського народу — зрадинської буржуазії при допомозі німецького багнету. Докладчик, згадавши про загиблих в боротьбі, запропонував шанувати їх пам'ять встановкою. Далі слово було дано тов. Н. Григорієву, який в яскравих фарбах скарактеризував настрої українського громадянства та політичних партій під час гетьманського панування, а також сплинув на моменти підготовчої праці до повстання. Тов. М. Курах подав спогади про настрої січового стрілецтва та про ту ролю, яку воно відіграло в повстанні.

Тов. М. Складан сплинув на настрої селянства під гетьманом та на успіхах і зазначив те, що успішна визвольна боротьба трудових мас можлива лише при свідомості та організації їх.

Реферати: У вівторок 25-го листопаду розпочалося читання рефератів на теми ідеологічного характеру. Перший цикл на тему „Селянство й партія“ — розпочато оглядом питання й взаємин класу й партії. Реферував тов. Паливода. Реферат зацікавив всіх і викликав живу й цікаву дискусію, в якій взяла участь велика кількість присутніх товаришів.

2 ЖИТТЯ У. Р. П.

Комунікат Управи Закордонної групи У. Р. П. Деякі члени Української Партії Соціалістів-Федералістів і Української Партії Хліборобів Демократів, — що перебувають на еміграції в Чехословаччині, об'єдналися та створили нову організацію, яка прийняла назву „Українська Партія Радикалів-Демократів“. Тому, що між нашими емігрантами є люди, котрі слабо орієнтуються в питаннях нашої політики і організації радикал-демократів ідентифікують з нашою організацією, тобто з Закордонною групою Української Радикальної Партії, вважаємо за відповідне вняснити слідує: 1. Організація радикал-демократів є організацією буржуазною, котра за основу свого світогляду бере монархічний устрій, отже по відношенню до соціалізму й демократії займає становище наскрізь вороже. 2. Українська Радикальна Партія, і наша група як її частина, бере за основу свого світогляду народницький соціалізм, бореться виключно за інтереси працюючих класів та об'єднує їх у своїх рядах для боротьби проти всяких форм визиску й поневолення. Як організація революційно-соціалістична, не може мати нічого спільного з групами антисоціалістичними, і тим вона ґрунтовно різниться від згаданої вище організації радикал-демократів.

Уривок Закордонної Групи У. Р. П.

Організація партійних гуртків У. Р. П. Управа закордонної групи У. Р. П. приступила до організації партійних гуртків по центрах нашої селянської, робітничої та студентської еміграції. До саодинок місцевостей висилаються референти, котрі знайомлять наших емігрантів з програмою й тактикою У. Р. П. та сучасним політичним і економічним становищем на всіх землях України.

Регуляція закордонної групи У. Р. П. Управа групи виробила свій організаційний регуляцій та працює в напрямі реалізації дотеперішньої програми й тактики У. Р. П.

Зносини з іншими соціалістичними організаціями. Управа групи навідує контакт зі спорідненими соціалістичними організаціями чужих народів, щоб інформувати їх про сучасне положення працюючого люду на всіх землях України.

3 ЖИТТЯ УКР. СЕЛЯНСЬКОЇ СПІЛКИ.

Лібенська філія У. Село-Снілки. Наша філія існує майже рік і в тому часі виявила досить живу діяльність. Членами філії є самі селяни емігранти, які живуть у великих злиднях. Використовувані на військових працях, майже безборонні, бо як емігранти позбавлені будь-яких можливостей оборонитися перед визиском, з'єдналися у філію, думаючи, що найдуть в ній опору й опіку — але навіть укр. класова селянська організація в умовах еміграційного свого положення не може зробити цього, що м. гавб зробити в межах власної держави. Допомога

найбільше потрібним членам і культурно-освітній праці — ось галузі діяльності нашої філії.

Ця так обмежена робота нашої філії не може цілком відполити нас. Хотілосьби дещого більше, але можливостей для цього немає. Члени наші у своїй більшості не звикли жити й працювати організовано, піддаються легко агітації большевиків та монархістів, ворожій нашої ідейній роботі, зокрема большевики замаюють стрільців обіцянками переїзду на Велику Україну, де мовляв „своя влада“ робітників і селян подбас про них, про їх щастя. Ледарі підуть на ці нашігтування, і щоби забезпечити собі ласку майбутніх володарів, шкودять на кожному кроці нашої роботі. Але вже тепер коли півтора року марно ждуть „радянської мари“ і ніяк не можуть допроситися виїзду до непманського раю, коли на 3000 охочих і зареєстрованих в місії, виїхало для транспорту разом 260 чоловік, а з того несповна 150 з числа 3000 зголошених (між иншим виїхали полковий полковник УСС Коссак Гриць і два ново спечені на буржуазних університетах доктори Чехович і Романюк), то тепер віра в обіцянки комунарів значно впала.

Борючись з ворожою акцією проти нас, наша філія намагалася вести лише примодібно свою культурно-освітню роботу, щоби освідомити незнайомих шіль ряд сходив членів, гід рефератів, вечіроч були зброєю в нашої боротьбі з ворогами. Матеріальна допомога хорим і безробітним були відповідно на наклепи ворожих агітаторів. З малих членських вкладок призібралася фонд, який Збори філії розділили і доручили вислати 150 к. ч. на „Рідну школу“, 100 к. ч. на організацію Укр. Сел. Спілки в краю, 50 к. ч. на Укр. Інвалідів та 100 к. ч. як допомога З членам Комітету то є т. Пасенюкові, Наконечному і т. Стрихарському.

Для 9/ХІ відбулися в нас Надзвичайні Загальні Збори, на яких вибрано новий Комітет філії, який з повним скріпленням сил поведе далі в нас роботу, використовуючи всі для цього можливості.

За увесь час відбулося 7 товариських сходів, на яких були читані вірші Ів. Франка та Т. Шевченка, крім цього на кождих сходинах був прочитаний реферат на різні теми.

РІЖНЕ.

З большевицької господарки. Ось кілька слів, які характеризують систему ведення господарки в демократичній „Рад. Росії“ з листа з України.

... „Ні для яких ширших працюючих верств народу працювати тут не можна, як би цього дуже не хотілося. Всі працюють тутешнім визискувачам. А для визискувачів тут методів мабуть далеко більше, а ніж в буржуазній Європі. Тут на визискуванні все тільки й тримається. На папері тут існують профсоюзи, які охоплюють всю державу по всім господарчо-виробничим галузям і які повинні захищати робітників від експлоатації, а на ділі вони допомагають шій роботі. Бо ці профсоюзи є державні установи, які стежать за кожним політичним кроком робітника і при першій okazji його викидають, а захищати його від визискувача не можуть.“

На папері 8 год. робіт. день, а на ділі безконечний день. Збільшити заробітню платню не можна, бо вона нормована державою, в руках якої підприємства господарчі. Всякаж господарча інституція ведеться хижо й не оправдає й тієї заробітної платні, яку виплачує робітництву.

Праця робітництва, яке в тяжких умовах її проваде, йде не на півтар батьківщини, а в кишені хижаків-визискувачів з яких виростає нова буржуазія не менше страшна, як західно-європейська.

З Йозефова виїхали на совіцьку Україну два транспортні бувших воєнних бранців і трохи Галичан військових, які вже своїм поведженням заслужили собі довіру ченестів. Між иншим побівав і славетний пан Гриць Коссак, буваший полковник У. Січ. Стрільців. Перед своїм від'їздом нишпорив по таборі, щоби достати в свої руки які небудь архівальні папери і документи, як казав, для того, аби „з чимсь“ приїхати в Росію. (Пан Коссак чув, що Тютюнник і друзі, переходячи до большевиків, віддали їм свої архіви). — Люди, що виручують-ся від повороту до дому, для праці в своєму селі — а шукають легкого, хочби і соромного хліба у ворогів — це звичайні дезертери.